Mr. M. MOSZKOWICZ jr.
RECHT VOOR Z'N **RAAB**

Bodem

Wordt dit een verhaal met een dubbele bodem? Volgens sommigen is dit een tweede natuur van (de meeste) advocaten.

Toch zijn er ook nog andersdenkenden die van nature positief zijn ingesteld en vanuit die invalshoek bereid zijn te geloven, dat advocaten tot de bodem van hun krachten gaan om het 'cliëntenbelang' zo optimaal mogelijk te dienen. Niettemin wordt het woord 'bodem' door de juridische leek, zelden of nooit in verband gebracht met de fiscus. Totdat hij met een faillissement van hemzelf of een ander geconfronteerd wordt.

Fiscaal bodemrecht? Nooit van gehoord, zo luidt doorgaans de reactie van de man in de straat.

In de artikelen 21 en 22 van de Invorderingswet is bepaald, dat een zogenaamde bodemzaak onder het bodem(voor) recht van de fiscus valt.

Dit voorrecht houdt in dat de fiscus met voorrang op de eigenaar of stille pandhouder haar vorderingen op de belastingschuldige op de opbrengst van de bodemzaak kan verhalen.

Indien een zaak als een bodemzaak is aan te merken, heeft eenieder dus het nakijken, behalve de fiscus.

Maar wat dient nu precies verstaan te worden onder een bodemzaak? Voor eigenaren en stille pandhouders van roerende zaken is het antwoord op deze vraag daarom van belang, omdat het risico bestaat dat 'hun' zaak mogelijk door de fiscus wordt aangewend voor het verhaal van fiscale vorderingen (op derden).

Onder de bodem wordt verstaan het perceel waarover de belastingplichtige onafhankelijk van derden de vrije beschikkingsmacht heeft.

Bodemzaken zijn roerende zaken die op de bodem van de belastingplichtige staan en aan die bodem dienstbaar zijn ofwel 'al hetgeen strekt tot een enigszins duurzaam gebruik van het gebouw overeenkomstig zijn bestemming waardoor het gebouw tevens beter aan die bestemming beantwoordt' (aldus de Hoge Raad).

Op basis van deze definitie zijn bijvoorbeeld de kassa's, de computers en de inventaris van een winkel wel bodemzaken, maar geldt dit niet voor de voorraad en de bedrijfsauto's, aangezien deze niet bedoeld zijn voor duurzaam gebruik in de winkel zelf.

Is bij deze stand van zaken duidelijk of een showroommodel moet worden aangemerkt als 'stoffering' en daardoor als bodemzaak ?

Een drietal rechtbanken was van mening dat dit het geval was. Het hof in Amsterdam dacht daar heel anders over. En dus moest de Hoge Raad uitsluitsel geven. Géén bodemzaak, oordeelde ons hoogste rechtscollege.

Waarom niet? Omdat showroommodellen – of zij verkocht worden of niet – behoren tot de handelswaar voor de verhandeling waarvan het gebouw juist dient en daarom strekken zij niet tot een enigszins duurzaam gebruik van de winkel waarin zij zich bevinden.

En dus werd de fiscus in dit concrete geval in het ongelijk gesteld, waarvan toch miljoenen Nederlanders alleen maar kunnen dromen.

Kees Colenbrander (l.) en Wim de Bruijn zetten alles op alles om het oude dorp een nieuwe toekomst te geven.

ONDERNEMERS BLAZEN ROEMRUCHT GEVANGENISDORP NIEUW LEVEN IN

Veenhuizen eindelijk vrij

door **ROB HAMMINK**

Omdat het gevangenisdorp Veenhuizen is aangelegd met militaire precisie, kent het tientallen keurige kruispunten. Het belangrijkste kruispunt is niet zichtbaar. Bij een bezoek 'voel' je namelijk dat dit unieke stukje Nederland een opmerkelijke koers tussen goed en kwaad kiest. Het goede is de toekomst die letterlijk ruimte geeft aan ondernemers met het juiste hart, het kwade zit vast in drie gevangenissen: Norgerhaven, Esserheem en Groot Bankenbosch en dan heb je nog een jeugdinrichting 't Poortje.

Ondanks de frisse wind die er waait, voel je nog steeds de sfeer van 'toen' in Veenhuizen.

Dat onzichtbare kruispunt is meer dan fascinerend. Het is betoverend. „Nog steeds willen gedetineerden liever hier worden opgesloten. Er zijn mooie werkplaatsen en ze maken de bewegingen van de natuur, de seizoenen mee."

Heinekenontvoerder Cor van Hout zat er achter slot en grendel. Familielijnen van Philip Freriks, Willeke Alberti en Alexander Pechthold voeren naar deze woeste Drentse grond. Veenhuizen. Sommigen weten niet waar het ligt, anderen hebben de klok horen luiden, maar komen niet verder dan 'Dat is toch het Siberië van Holland?…'

Slechts een enkeling heeft een iets beter historisch besef. 'Daar in Drenthe werden in de twintigste eeuw toch al die landlopers opgesloten?' Ook niet waar, maar het komt in de richting. Het laatste nieuws: Unesco zal de enclave met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid op de Werelderfgoedlijst plaatsen in 2018, precies twee eeuwen na het wonderlijke begin van alle liefdadigheid hier.

Lege panden schreeuwen om herbestemming in magisch stukje Nederland

Verspild geld

Aan de rand van het dorp zie je een grauw gebouw versierd met prikkeldraad. Deze tijdelijke gevangenis, gebouwd in de periode dat er ruimte gevonden moest worden voor het opsluiten van bolletjesslikkers, is nooit in gebruik geweest. Er hangt een zweem van verspild geld overheen.

„Het gaat ook weg", zegt Wim de Bruijn geruststellend. „Evenals de penitentiaire inrichting Groot Bankenbosch. Het past niet meer in de nieuwe koers, dat gevangenen dicht bij huis moeten worden opgesloten. Nadeel is verlies van de werkgelegenheid. Er verdwijnen hier ruim honderd banen boven op de werkgelegenheid die bij justitie al is verdwenen. Veenhuizen is altijd een bolwerk van justitie geweest. Hier werken en werkten bewakers, koks, rijksmanagers. Het is wegens alle verschuivingen een uitdaging om voor dit historische dorpje nieuwe bedrijven aan te trekken. We zoeken als rijk, provincie en gemeente naar goede initiatieven, bijvoorbeeld in de zorgsector, nu de vergrijzing toeneemt of bedrijven die duurzaamheid aanhangen. Ik krijg dagelijks wel verzoeken, maar vaak verhouden die zich niet goed met het doel dat we voor ogen hebben. Met een callcenter of mensen die een hobbyruimte zoeken, kunnen we niets. Het gaat niet alleen om het behoud van deze drieduizend hectaren grote kolonie, maar ook om nieuwe economische dragers die ertoe doen."

De gedreven projectleider Ontwikkelingsbureau Veenhuizen heeft zich geïnstalleerd in het hotel-restaurant Bitter & Zoet, het voormalige hospitaalcomplex, dat als voorbeeld dient hoe je van een vervallen gebouw iets moois kunt maken én een doel dient. In dit geval met de nadruk op toerisme. Naast hem zit Kees Colenbrander, een boerenzoon die ooit de stad opzocht om een carrière te maken als programmamaker, maar nu weer zijn wortels in de natuur opzoekt. Ook hij zet zijn westerse contacten en visies in om Veenhuizen tot een succes te maken. „Denk inderdaad aan toerisme, zorg, kennis, onderwijs en ambachtelijke bedrijvigheid."

Als we de meeslepende geschiedenis even later belichten, lacht hij: ,,Ik heb ook nog een oom 'met een paarse neus' gehad. Hij was ooit eens twee weken weg. Tja, zat in Veenhuizen.'' En dan herinnert hij zich een telefoongesprek met een mevrouw in Lelystad. ,,Haar overgrootvader kwam hier als wees aan. Hij was vanuit Amsterdam op een boot gezet, voer het IJsselmeer over en belandde op een trekschuit in Meppel met Veenhuizen als eindbestemming. Voor velen loopt hier een lijn naartoe.''

En iedere keer als de historie wordt aangeraakt, komt de geest van generaal Johannes van den Bosch los. Met een beetje wilde fantasie zie je de KNIL-militair in uniform rondwaren. Hij was het die zich begin negentiende eeuw, eenmaal terug vanuit Nederlands-Indië, zorgen maakte over de chaos en armoede die de verslagen Napoleon in ons land had achtergelaten. Het barstte van de wezen. Armoede en honger trokken als zwarte spoken door de steden.

Van den Bosch had zijn vizier gericht op een nieuwe kolonie, in zijn vaderland zelf en richtte de Maatschappij van de Weldadigheid op. Koning Willem I gaf de man carte blanche zodat de stedelijke paupers door werk, onderdak, scholing en zorg nieuwe kansen kregen. Er kwamen vrije koloniën voor werkwillige kansarmen én er kwamen strengere koloniën voor zwervers en bedelaars. Er werden kleine huisjes gebouwd voor de armlastigen en grotere huizen voor de leiding. Er kwam onderwijs en gezondheidszorg en Van den Bosch was de eerste die leerplicht invoerde.

Waar je ook kijkt, overal waart de geest van grondlegger Van den Bosch rond.

FOTO'S: JOS SCHUURMAN

BRON: MAPS4NEWS.COM

Strateeg

De ideeën waren briljant. „De arme moet onafhankelijk worden van liefdadigheid, hij moet leren de eigen kost te verdienen", zo proclameerde hij. De filantroop bleek een betere strateeg dan rekenmeester en koerste langzaam maar zeker af op een faillissement. De overheid sprong in en de koloniën Frederiksoord, Willemsoord, Wilhelminaoord en Boschoord kwamen in ambtelijke handen. De ambitieuze ministaat kreeg een eenzijdiger gezicht. Veenhuizen zou vooral de opvang worden van gedetineerden en justitiële werknemers. Sterker nog: het werd een gebied waar je niet zomaar in kon zonder je te identificeren. En als je verdwaalde, vond je een man met pet en geweer op je weg die steevast vroeg: „Wat heeft u hier te zoeken…"

Tinie Veenstra kwam uit Assen, maar het huwelijk bracht haar in 1966 naar Veenhuizen. Nu heeft ze een inbrenggalerie, waar noeste handarbeid wordt verkocht en thee wordt geschonken. Toeristen zwermen als bijen om haar uitspanning heen. Wim de Bruijn noemt haar hét lichtende voorbeeld, dat zich ook nog eens over de vervallen begraafplaats ontfermt. Tinie noemt zichzelf, in de lijn van oosterse nuchterheid, helemaal niets. „Toen de overheid zich zo'n 25 jaar geleden terugtrok, kwam de buitenwereld druppelsgewijs naar ons toe. Maar er waren natuurlijk geen voorzieningen en dus ben ik begonnen met mijn theetuintje."

De tijden van weleer. ,,Het was helemaal niet raar om in een soort gevangenis te wonen. We waren best verwend. Er kwamen gedetineerden voor twee kwartjes onze ramen wassen of grasmaaien. De zorg van de overheid straalde ook op ons af.'' Lachend: ,,Nee, nooit bang geweest. Als de gevangenen kwamen, dan was er altijd een begeleider bij. Die zeiden dan wel de drank even achter slot en grendel te zetten.''

Toen de overheid haar handen van het dorp aftrok, maakten vele inwoners gebruik van het recht tot koop van hun huis. De andere gebouwen, uit het ensemble van 124 rijks- en dertien provinciale monumenten, kwamen in handen van verval. Veenhuizen werd grimmiger en grimmiger.

„Dat gevaar is gekeerd, maar we zijn nog kwetsbaar", zegt Colenbrander. „Subsidiekranen zijn zo goed als dicht en EU-gelden worden ook niet meer beschikbaar gesteld. Toch is er al veel op de rit met particuliere inzet." Waar is waar: hier hebben zich al pioniers gevestigd als de Rugkliniek Ipreburg, bierbrouwerij Maallust, houtbewerkingsbedrijf Robuust Eiken en Inloopatelier Cocco Maria. Het begin van een nieuwe gemeenschap. Veenhuizen willen innovatieve bedrijven als bindmiddel voor een nieuwe toekomst.

Controle

Het gehang in Bitter & Zoet is genoeg geweest. De mannen willen op pad, langs al die magnifieke panden en uitgestrekte veengronden. Rondwijzend: „En dát is het gevangenismuseum, dat jaarlijks 100.000 mensen trekt en dát is de Rode Pannen waar we nog een bestemming voor zoeken en dát is het leprahuisje waar iets leuks in moet." Eenmaal bij de katholieke kerk zegt De Bruijn: „De zegen is eraf. Het gebouw staat leeg. Het liefst verhuren we, maar daar zijn projectontwikkelaars weer niet zo dol op. Als we verkopen dan zal de grond in erfpacht worden gegeven. Zo houden we toch controle."

'Toerisme, zorg, kennis, onderwijs en ambachtelijke bedrijvigheid'

Wie een ondernemershart heeft, kan dat hart hier ophalen. Lege panden die schreeuwen om een herbestemming in een magisch stukje Nederland. Bij de voormalige locatie Het Derde Gesticht, iets buiten de kern van het dorp, ligt zes hectare turfgrond. Het tweekoppige geweten stapt van de fiets. Hier zou iets moois en groots kunnen komen. Bijvoorbeeld een opleidingsinstituut voor 'groene' ontwerpers of desnoods een multinational die zich bezighoudt met ruimtevaart.

Eenzaam

De dag glijdt voorbij in verbazing. De kruispunten keren steeds weer terug, maar vervelen niet. En dan is het einde dag tijd voor het laatste kruispunt, misschien wel het meest letterlijke kruispunt. ,,Het wordt ook wel het 'Vierde Gesticht' genoemd'', zegt de zeventigjarige Tinie, die nu pas tijd voor ons heeft omdat de toeristenstroom niet te stoppen was vandaag. ,,Paupers, gevangenen en ambtenaren gingen natuurlijk ook op een gegeven moment dood. Er zijn verhalen bekend van eenzame gevangenen die na hun straf, terug in de stad, weer een ruit ingooiden om weer naar Veenhuizen te kunnen. Hier stierf je dan. In de periode van 1830 tot 1875 zijn duizenden mensen zonder precieze aanduiding begraven.''

De gedreven vrouw die hier al zeventien jaar met andere vrijwilligers iedere woensdag samenkomt om de boel bij te houden, wil per se even naar dat echtpaar. „Aan de ene kant van het pad ligt de hervormde Leonard Hendrik Seeleman, geneesheer bij Rijkswerkinrichting Veenhuizen no 1 en 2. Aan de andere kant van het pad ligt zijn katholieke vrouw Francisca."

Daarna is het tijd voor het graf van kapelaan G.G. Gerritsen, die in 1852 overleed en nu samen met de eerste pastoor van Veenhuizen, A.J. Boers, in één graf zijn oneindigheid beleeft. En dan zijn er nog de prachtige graftrommels op de zerken.

Een briefje aan de poort geeft aan dat er in de periode van 1846 tot 1849 maar liefst 2496 mensen de dood vonden door cholera. ,,Er zijn specialisten die zeggen dat je de grond dus niet moet openmaken, omdat de ziekte zich dan weer openbaart. En daar zitten we natuurlijk niet op te wachten.'' Veenhuizen zal weer herrijzen in de geest van Johannes van den Bosch en zo hangt noch bedelstaf, noch geldbuidel honderd jaar voor hetzelfde dorp.

Tinie Veenstra begon met een paar stoelen, een tafeltje en wat thee. Ze is het lichtende voorbeeld voor potentiële ondernemers